

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Τριανταφύλλου Καλλιόπη

Νομικός-Ψυχολόγος

Συνήγορος του Πολίτη

- ▶ συμπεριλαμβάνεται στο Οικογενειακό Δίκαιο (άρθρα 1666 έως 1688 Αστικού Κώδικα)
- ▶ πρότυπο του θεσμού αποτελεί η οικογενειακή σχέση της «γονικής μέριμνας»
- ▶ εφαρμόζεται όταν υπάρχει πραγματική ανάγκη και μόνο κατά το μέτρο που αυτή η ανάγκη εξυπηρετείται προς το συμφέρον του πάσχοντος
- ▶ **«Το δικαστήριο.. οφείλει ..να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του»** (άρθρο 1676 εδ. β ΑΚ)
- ▶ στόχος του θεσμού είναι η προστασία της προσωπικότητας και του συμφέροντος του ίδιου του πάσχοντος, ανεξάρτητα από αυτό της οικογένειας
- ▶ **«Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου. (άρθρο 1684 ΑΚ)**

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

- ▶ αφορά ενήλικες - ο ανήλικος μπορεί να υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητας και τα αποτελέσματα αρχίζουν αφότου ενηλικιωθεί
- ▶ κηρύσσεται από το δικαστήριο (απαιτείται δικαστική απόφαση)
- ▶ κατόπιν αιτήσεως ή αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο ή μόνο κατόπιν αιτήσεως του ιδίου
- ▶ διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης (προσωρινός ή οριστικός), ο οποίος αντιπροσωπεύει τον συμπαραστατούμενο ανάλογα με το περιεχόμενο της δικαστικής συμπαράστασης
- ▶ διορίζεται εποπτικό συμβούλιο, το οποίο εποπτεύει τον δικαστικό συμπαραστάτη κατά την άσκηση του λειτουργήματος του
- ▶ οδηγεί είτε σε πλήρη ή μερική ανικανότητα για δικαιοπραξία (στερητική δικ. συμπ.)
είτε σε απαιτούμενη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη (επικουρική δικ. συμπ.)

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ: ΤΙ ΕΙΝΑΙ

Πρόσωπα με ψυχική ή διανοητική διαταραχή	Πρόσωπα με σωματική αναπηρία	Ασωτία, τοξικομανία, αλκοολισμός	Πρόσωπα που εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας
Εξαιτίας της διαταραχής, το άτομο αδυνατεί να φροντίζει για τις υποθέσεις του	Εξαιτίας της αναπηρίας, το άτομο αδυνατεί να φροντίζει τις υποθέσεις του	Εξαιτίας των ελαττωμάτων, θέτουν σε κίνδυνο στέρησης τον εαυτό τους, τον/την σύζυγο, τους γονείς ή τα τέκνα τους	Όποιος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον δυο ετών (μόνο επικουρική δικαστική συμπάρσταση)
Αίτηση από τον ίδιο, τον/την σύζυγο, τους γονείς, τα τέκνα, τον εισαγγελέα	Αίτηση μόνο από τον ίδιο τον πάσχοντα	Αίτηση από τον ίδιο, τον/την σύζυγο, τους γονείς, τα τέκνα, τον εισαγγελέα	Αίτηση μόνο από το ίδιο το πρόσωπο που έχει καταδικαστεί
Αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο		Αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο	

ΠΟΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΟΥΝ ΣΕ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΩΣ

- ▶ Το δικαστήριο διορίζει **το φυσικό πρόσωπο που έχει προτείνει αυτός τον οποίο αφορά** το μέτρο εφόσον α) έχει συμπληρώσει το 16^ο έτος της ηλικίας του και β) κρίνεται κατάλληλο

Τι γίνεται αν δεν προτείνεται κανένας ή εκείνος που προτάθηκε δεν κρίνεται κατάλληλος;

- ▶ Το δικαστήριο μπορεί να επιλέγει ελεύθερα αυτόν που κρίνει περισσότερο κατάλληλο για την συγκεκριμένη περίπτωση, αφού λάβει υπόψη την βούληση του πάσχοντος και τους δεσμούς με τους συγγενείς του ή άλλα πρόσωπα

Τι γίνεται όταν δεν υπάρχει κατάλληλο πρόσωπο για να διοριστεί δικαστικός συμπαραστάτης;

- ▶ Η δικαστική συμπαραστάση μπορεί να ανατεθεί στον φορέα όπου διαμένει ο πάσχων
- ▶ Προβλέπεται δυνατότητα ανάθεσης της δικαστικής συμπαραστάσης σε ειδικούς επιστήμονες ψυχικής υγείας -κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, ψυχίατροι (1672 ΑΚ και ΠΔ 250/1999)
- ▶ Στις περιπτώσεις αυτές, το έργο της εποπτείας ασκεί ο Ειρηνοδίκης

ΠΟΙΟΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΟΡΙΣΤΕΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗΣ

Διενέργεια πραγματογνωμοσύνης (κατά κανόνα ψυχιατρική):

- ▶ Στις περιπτώσεις της ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής, καθώς και της τοξικομανίας και του αλκοολισμού, κρίνεται συνήθως αναγκαία η προσφυγή στην γνώμη ειδικών τόσο για την διακρίβωση της συνδρομής τους όσο και για την απόφαση αν οι καταστάσεις αυτές επιδρούν στην ικανότητα του πάσχοντος προσώπου να φροντίζει για τις υποθέσεις του.

Εκθέσεις τεχνικών συμβούλων (ψυχιάτρων ή ψυχολόγων):

- ▶ Εκτός από την πραγματογνωμοσύνη που διατάσσεται από το δικαστήριο, ο αιτών έχει δικαίωμα να διορίσει τεχνικό σύμβουλο, ο οποίος θα υποβάλει επικουρικά έκθεση σχετικά με την ανάγκη του πάσχοντος να τεθεί υπό δικαστική συμπαράσταση.

Η έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας

- ▶ Η έκθεσή της συνεκτιμάται από το δικαστήριο σύμφωνα με το αρ. 1674 ΑΚ όταν πρόκειται να διοριστεί δικαστικός συμπαραστάτης, τόσο για την αναγκαιότητα του μέτρου όσο και για την καταλληλότητα του προσώπου

Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- ▶ Απαιτείται δικαστική απόφαση (1682 εδ.α ΑΚ και 1651 ΑΚ)
- ▶ με αίτηση του εποπτικού συμβουλίου ή του ειρηνοδίκη στην περίπτωση προσωρινού συμπαραστάτη
- ▶ γνωστοποιώντας δια μέσου του αρμόδιου εισαγγελέα την ελλιπή ή πλημμελή άσκηση των καθηκόντων του δικαστικού συμπαραστάτη στο αρμόδιο δικαστήριο, ώστε αυτό να αποφασίσει εάν θα κινήσει την αυτεπάγγελτη διαδικασία,

Πχ αν οι οικείοι του ασθενούς ή ο ιατρός κρίνουν ότι οι αποφάσεις του δικαστικού συμπαραστάτη συνιστούν πλημμελή άσκηση των καθηκόντων του, όπως όταν αρνείται καταχρηστικά να συναινέσει στη διενέργεια μια ιατρικής πράξης

- ▶ ο ίδιος ο συμπαραστάτης δεν νομιμοποιείται να ζητήσει την παύση ή αντικατάσταση του. Ωστόσο έχει κριθεί ότι, τυχόν αίτηση του προς το δικαστήριο, συνιστά γνωστοποίηση προς αυτό για να κινηθεί η διαδικασία αυτεπαγγέλτως (ΜΠρΑθ1276/2020)

ΠΑΥΣΗ Ή ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΤΗ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αράπης, Γ. Ε. (2025). *Η συμβολή του ψυχιάτρου στη Δικαιοπραξία σε άτομα ανοϊκά* (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Γκότοβου, Χ. (2019) *Θέση προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, διορισμός και αντικατάσταση δικαστικού συμπαραστάτη και εποπτικού συμβουλίου*

Κωνσταντίνου, Κ. Α. (2022). *Η σωματική αναπηρία και η προστασία του σωματικά ανάπηρου μέσα από τους θεσμούς της δικαστικής συμπαράστασης, της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινωνικής ασφάλισης* (Doctoral dissertation, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Παπαγεωργίου, Σ (2017). *Ζητήματα δικαστικής συμπαράστασης.*